

Nr 148.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående befrielse för löjtnanten A. G. Molin från viss betalnings-skyldighet; given Stockholms slott den 26 februari 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Carl Ekman.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 26 februari 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, HANSEN, RUNDQVIST.

Chefen för försvarsdepartementet, statsministern Ekman anför:

Under tjänstgöring vid Västgöta regemente den 5 december 1925 blev furiren vid regementet G. E. Hallonqvist träffad av ett gevärsskott i vänstra underbenet, med påföljd, att detta måste amputeras. Skottet hade avlossats av värnpliktige N. E. Ström, under det denne under Hallonqvists befäl deltagit i övning i s. k. posttjänst, varvid skarp ammunition icke skulle komma till användning. Före nämnda övning hade Ström under befäl av dåvarande

Bihang till riksdagens protokoll 1931. 1 saml. 129 häft. (Nr 148.)

fänriken vid regementet, numera löjtnanten vid Jämtlands fältjägarregemente A. G. Molin övats i korthållsskjutning med skarp ammunition.

Ifrågavarande tilldragelse gjordes till föremål för handläggning vid krigsrätt. Vid krigsrätten anförde vederbörande åklagare följande: Olyckshändelsen måste hava förorsakats därav, att Ström efter korthållsskjutningen haft en patron kvar i geväret. Enär Ström och Molin uraktlätit, Ström att efter målskjutningens slut uttaga samtliga i geväret kvarvarande patroner och Molin att vederbörligen kontrollera, att ej någon patron funnits kvar i geväret, hade Ström och Molin gjort sig skyldiga till tjänstefel ävensom till vållande av den Hallonqvist ågångna skadan. Härför yrkade åklagaren, att Ström och Molin måtte dömas till ansvar för tjänstefel och vållande till kroppsskada. Hallonqvist instämde i åklagarens ansvarstalan samt yrkade vidare förpliktigande för Ström och Molin att solidariskt till honom utgiva viss ersättning i anledning av den honom åsamkade skadan.

Målet avgjordes slutligen av Kungl. Maj:t genom utslag den 11 maj 1927. Ström och Molin dömdes att för vårdslöshet i tjänstens utövning undergå disciplinstraff, Ström av vaktarrest i fem dagar samt Molin av arrest utan bevakning i två dagar. För vållande till kroppsskada dömdes Ström och Molin att till kronan böta envar 50 kronor. Slutligen förpliktades Molin och Ström, en för båda och båda för en, att till Hallonqvist utgiva dels ersättning för sveda och värk samt stadigvarande lyte med 3,000 kronor, dels ock en årlig livränta av 293 kronor 33 öre att utgå för tiden från och med den 1 september 1926 och erläggas med en tolvtedel för varje månad.

Hallonqvist anhängiggjorde talan jämväl mot kronan samt yrkade — under förmälan att anledning funnes till antagande, att Molin och Ström saknade tillgångar till gäldande av den dem ådömda ersättningen — att det måtte åläggas kronan att till Hallonqvist utgiva ersättning för ifrågavarande, honom tillfogade skada. Genom Kungl. Maj:ts dom den 25 oktober 1929 förpliktades kronan att, i den mån Hallonqvist icke förut av Molin och Ström uppburit ersättning för i nyss nämnt avseende liden skada, solidariskt med dessa till Hallonqvist utgiva ersättning för sveda och värk samt stadigvarande lyte ävensom årlig livränta, allt med belopp, som ovan angivits.

Beträffande de närmare omständigheterna i nu berörda rättegångar hänvisas till Nytt juridiskt arkiv Avd. I årg. 1927, ref. 71, sid. 248—254 och årg. 1929, ref. 159, sid. 550—555.

I proposition nr 76 till 1930 års riksdag hemställde Kungl. Maj:t, att riksdagen måtte medgiva, att den Hallonqvist tillerkända årliga livräntan av 293 kronor 33 öre finge från och med budgetåret 1930/1931 bestridas från anslaget till allmänna indragningsstaten. Propositionen vann riksdagens bifall. I fråga om det Hallonqvist tillerkända skadeståndet, 3,000 kronor, samt den å tiden före ingången av nämnda budgetår belöpande livräntan förordnade Kungl. Maj:t genom brev den 27 juni 1930, att dessa belopp skulle gäldas av lantförsvarets anslag till extra utgifter.

Sedan Kungl. Maj:t väckt talan mot Molin med yrkande om åläggande

för honom att till kronan utgiva, vad kronan genom domen den 25 oktober 1929 ålagts utbetala till Hallonqvist, jämte ränta och rättegångskostnad, förpliktade rådstuvurätten i Östersund genom utslag den 13 oktober 1930, nr 115, som vunnit laga kraft, Molin att till kronan utgiva, dels ett belopp av tillhopa 4,173 kronor 32 öre — motsvarande ej mindre ovannämnda ersättning för sveda och verk samt stadigvarande lyte, 3,000 kronor, än även livränta efter 293 kronor 33 öre för tiden från den 1 september 1926 till den 1 september 1930 — jämte viss ränta, dels årligen 293 kronor 33 öre från den 1 september 1930 att utbetalas med en tolvtedel förskottsvis varje månad, dels ock kronans rättegångskostnader i målet, 112 kronor 80 öre.

Genom beslut den 20 oktober 1926 tillerkände riksförsäkringsanstalten Hallonqvist en årlig livränta av 880 kronor att utgå från och med den 1 september samma år. Av livräntan utgår 495 kronor enligt förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, samt 385 kronor enligt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete. Vidare har riksförsäkringsanstalten till Hallonqvist utbetalt ersättning för ett konstgjort ben med 225 kronor samt för läkarbetyg m. m. med 14 kronor.

Sedan riksförsäkringsanstalten, efter stämning till rådstuvurätten i Östersund, yrkat åläggande för Molin att till anstalten utgiva två tredjedelar av det belopp, anstalten till och med den 30 juni 1930 utbetalt till Hallonqvist, biföll rådstuvurätten i utslag den 13 oktober 1930, nr 117, vilket utslag vunnit laga kraft, riksförsäkringsanstaltens i målet förda talan samt ålade Molin att till riksförsäkringsanstalten utgiva 2,408 kronor 22 öre jämte ränta.

I skrivelse den 30 oktober 1930 har Molin — under förmälan att han, som saknade förmögenhet, vore helt hänvisad att leva på sin lön, samtidigt som han hade att avbetala skulder, som åsamkats honom genom hans utbildning — anhållit om befrielse från den honom enligt rådstuvurättens i Östersund förenämnda båda utslag ålagda betalningsskyldigheten.

Arméförvaltningens civila departement har i yttrande den 4 november 1930 — under framhållande att departementet syntes hava att yttra sig angående förevarande ansökan allenast i den del, densamma avsåge kronans fordran hos Molin enligt rådstuvurättens i Östersund utslag nr 115 — tillstyrkt, att Kungl. Maj:t måtte till riksdagen avläta proposition angående efterskänkande såväl av det i utslaget avsedda fordringsbeloppet 4,173 kronor 32 öre jämte ränta m. m. som ock kronans framdeles blivande fordringar hos Molin på grund av ytterligare utbetalningar till Hallonqvist enligt den i nämnda utslag angivna grund.

Riksförsäkringsanstalten har i utlåtande den 15 december 1930 förklarat sig icke vilja motsätta sig bifall till Molins framställning.

Statskontoret, som den 17 januari 1931 avgivit utlåtande i ärendet, har därvid anfört följande.

Genom rådstuvurättens i Östersund ifrågavarande två utslag hade Molin förpliktats att utgiva *dels* till kronan ett belopp av tillhopa 4,173 kronor 32 öre jämte ränta ävensom ett årligt belopp av 293 kronor 33 öre från den 1 september 1930 samt ersättning för rättegångskostnader med 112 kronor 80 öre, *dels ock* till riks försäkringsanstalten ett belopp av 2,408 kronor 22 öre jämte ränta. Enligt nämnda utslag åläge det alltså Molin att erlægga genast ett belopp av tillsammans 6,694 kronor 34 öre förutom ränta samt årligen ett belopp av 293 kronor 33 öre. Det syntes statskontoret uppenbart, att redan denna betalningsskyldighet — frånsett Molins eventuella ersättningskyldighet gent emot riks försäkringsanstalten — vore av den storlek, att densamma icke kunde av Molin gäldas utan ett för lång tid framåt oskäligt betungande av hans ekonomi. Enligt Molins obestridd lämnade uppgift saknade han nämligen andra tillgångar än sin lön och måste dessutom avbetala skulder, åsamkade för hans utbildning. Om således redan Molins ekonomiska ställning talade för efterskänkande av beloppet, bleve en sådan åtgärd enligt statskontorets mening så mycket mera motiverad, om man beaktade de förhållanden, under vilka hans skadeståndsplikt gent emot Hallonqvist uppkommit. Den värdslöshet i tjänsten, varå denna ersättningskyldighet grundade sig — underlåtenhet att efter slutad skjutövning med värnpliktige Ström kontrollera, att ej någon patron funnits kvar i Ströms gevär — hade nämligen varit av den lindriga art, att densamma ej förskyllt annan bestraffning än disciplinstraff av arrest utan bevakning i två dagar, varjämte Molin för vållande till kroppsskada dömts att böta 50 kronor till kronan. De för Molin ytterst betungande ekonomiska konsekvenser, som berörda tjänstefel medfört, måste därför anses icke stå i rimligt förhållande till felets storlek. På grund av vad sålunda anförts, kunde statskontoret icke finna annat än att skäligheten bjöde, att Molin befriades från utgivande av de genom rådstuvurättens i Östersund berörda två utslag utdömda beloppen.

Molins framställning avsåge endast åtgärd i sådan riktning. Emellertid ville det synas, som om skäl föreläge för efterskänkande även av riks försäkringsanstaltens blivande fordringar å Molin på grund av den från anstalten utbetalda livräntan till Hallonqvist. Riks försäkringsanstalten hade icke direkt yttrat sig härom men syntes, av dess yttrande i ärendet att döma, icke hava något att erinra mot en sådan åtgärd. Statskontoret finge i avseende å denna del av ärendet framhålla, att genom rådstuvurättens i Östersund vederbörande utslag måste anses fastställt, att Molin vore ersättningskyldig mot riks försäkringsanstalten för två tredjedelar av den därifrån utgående livräntan å 880 kronor. Såsom ovan antytts, ansåge statskontoret skäligt, att Molin befriades jämväl från skyldigheten att årligen utgiva detta belopp. Formellt sett kunde naturligtvis häremot invändas, att det vore olämpligt att redan nu avstå från rätten till en ersättning, som först framlades kunde i laga ordning fastställas, men då det torde kunna med så gott som fullständig visshet förutses att, om intet åtgjordes, nya stämningar komme att uttagas å Molin med därefter följande fällande utslag och nya nådeansökningar, syntes det statskontoret obetingat lämpligast att nu på en gång få hela frågan definitivt avgjord.

Statskontoret hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, ej mindre att Molin befriades från honom jämlikt rådstuvurättens i Östersund två särskilda utslag den 13 oktober 1930 åliggande skyldighet att till kronan och riks försäkringsanstalten utgiva *dels* genast ett belopp av tillhopa 6,694 kronor 34 öre jämte viss ränta, *dels ock* ett årligt

belopp av 293 kronor 33 öre från den 1 september 1930, än även att statsverket avstode från de fordringsanspråk, som framdeles kunde komma att resas mot Molin på grund av utbetalning till Hallonqvist från riksförsäkringsanstalten av en livränta å 880 kronor.

Av utredningen i ärendet framgår, att vissa förmildrande omständigheter tala till Molins förman. Vederbörande myndigheter hava också tillstyrkt, att kronans och riksförsäkringsanstaltens genom lagkraftvunna domstolsutslag fastställda fordringar hos Molin måtte helt efterskänkas. Härjämte har statskontoret förordat, att Molin jämväl befrias från betalningsskyldighet med avseende å de livräntebelopp, som riksförsäkringsanstalten för tiden efter den 30 juni 1930 erlägger till Hallonqvist. Mig synes det emellertid i viss mån betänkligt att helt befria Molin från den ersättningsskyldighet, han på grund av vårdslöshet i tjänsten ådragit sig. Jag anser mig däremot kunna tillstyrka att Molin befrias från redan föreliggande samt framdeles uppkommande ersättningsskyldighet, på det villkor att han inom viss tid, förslagsvis den 1 augusti 1931, till arméförvaltningens civila departement inbetalar ett belopp, vilket jag på grund av vad i ärendet förekommit anser böra sättas till 1,000 kronor. Detta belopp torde böra tillgodoföras lantförsvarets anslag till extra utgifter.

På grund av det sålunda anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att löjtnanten vid Jämtlands fältjägerregemente Arne Georg Molin befrias

dels från den honom jämlikt rådstuvurättens i Östersund två särskilda utslag den 13 oktober 1930 ålagda skyldighet att utgiva ej mindre till Kungl. Maj:t och kronan samt riksförsäkringsanstalten ett belopp av sammanlagt 6,694 kronor 34 öre jämte ränta, än även till Kungl. Maj:t och kronan ett årligt belopp av 293 kronor 33 öre räknat från den 1 september 1930;

dels ock från ersättningsskyldighet med avseende å de livräntebelopp, riksförsäkringsanstalten för tiden efter den 30 juni 1930 utbetalt eller kommer att utbetala till förre furiren G. E. Hallonqvist på grund av ifrågasvarande, honom den 5 december 1925 åsamkade skada;

allt under det villkor, att Molin före den 1 augusti 1931 till arméförvaltningens civila departement inbetalar ett belopp av 1,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. Broberg.